

Početna stranica>Vaša prava>Temeljna prava>Gdje se obratiti za pomoć>Popis relevantnih sudova i tijela>Temeljna prava

Temeljna prava

U Europskoj uniji zaštita temeljnih prava zajamčena je na nacionalnoj razini ustavnim sustavima država članica te na razini EU-a Poveljom Europske unije o temeljnim pravima.

Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu, koji nije institucija EU-a nego tijelo Vijeća Europe, omogućava dodatnu razinu zaštite u slučaju navodnih kršenja ljudskih prava utvrđenih u Europskoj konvenciji o ljudskim pravima.

U Povelji Europske unije o temeljnim pravima utvrđen je niz pojedinačnih prava i sloboda. U njoj su utvrđena prava razvijena kroz sudsku praksu Suda EU-a, a koja se nalaze u Europskoj konvenciji o ljudskim pravima, kao i druga prava i načela proizašla iz ustavnih tradicija država članica EU-a i drugih međunarodnih instrumenata.

U Povelji, koju su sastavili predstavnici vlada i parlamentarni zastupnici iz svih država EU-a, utvrđena su temeljna prava poput slobode izražavanja ili vjeroispovijesti, kao i gospodarska i socijalna prava, u kojima se odražavaju zajedničke vrijednosti i ustavno naslijeđe Europe. Povelja sadržava i novija prava, tzv. prava „treće generacije”, kao što su pravo na zaštitu podataka i pravo na dobru upravu.

Smatrate li da su vaša temeljna prava povrijeđena, imate mogućnost zatražiti pomoć raznih institucija ili nadležnih tijela u državama članicama ili, u određenim okolnostima, institucija ili nadležnih tijela na razini EU-a.

U ovom se odjeljku nalaze informacije o institucijama kojima se možete obratiti u slučaju kršenja temeljnih prava. **Za detaljne informacije koje se odnose na određenu zemlju odaberite odgovarajuću zastavu.**

Nacionalna razina

Povelja Europske unije o temeljnim pravima primjenjuje se na države članice samo kad one provode pravo EU-a. Javna tijela država članica – zakonodavna, izvršna i sudska – dužna su poštovati Povelju samo pri provedbi prava EU-a, posebno pri primjeni uredbi ili odluka EU-a ili provedbi direktiva EU-a. Suci u državama članicama, prema smjernicama Suda, imaju ovlast osigurati da države članice poštuju Povelju samo kad provode pravo EU-a.

Ako slučaj nije povezan s pravom EU-a, nacionalne su vlasti, uključujući sudove, dužne osigurati ostvarivanje temeljnih prava. U slučajevima kad se Povelja ne primjenjuje, temeljna su prava i dalje zajamčena na nacionalnoj razini u skladu s nacionalnim ustavnim sustavima. Države članice imaju opsežna nacionalna pravila o temeljnim pravima, čije poštovanje jamče nacionalni sudovi.

Sve su se države članice obvezale u okviru Europske konvencije o ljudskim pravima, neovisno o svojim obvezama u skladu s pravom EU-a. Stoga, kao krajnje sredstvo te nakon što su iscrpljena sva pravna sredstva dostupna na nacionalnoj razini, pojedinci mogu pokrenuti postupak na Europskom sudu za ljudska prava u Strasbourgu zbog toga što im je država članica povrijedila neko od temeljnih prava zajamčenih Europskom konvencijom o ljudskim pravima. Europski sud za ljudska prava sastavio je [kontrolni popis za prihvatljivost](#) kako bi mogućim podnositeljima tužbi pomogao da sami utvrde postoje li prepreke zbog kojih Europski sud za ljudska prava ne može razmatrati njihove tužbe.

Razina EU-a

Uloga Europske komisije

Povelja Europske unije o temeljnim pravima primjenjuje se na sve radnje koje provode institucije EU-a. Komisija je dužna osigurati da se njezinim zakonodavnim prijedlozima poštuje Povelja. Sve su institucije EU-a (a posebno Europski parlament i Vijeće) tijekom zakonodavnog postupka dužne poštovati Povelju.

Povelja se primjenjuje na države članice samo kad one provode pravo EU-a. Ako tko smatra da je nacionalno tijelo prekršilo Povelju pri provedbi prava EU-a, može se žaliti Komisiji, koja je ovlaštena pokrenuti postupak zbog povrede propisa protiv države članice.

Komisija nije pravosudno tijelo ni žalbeni sud kojem se mogu podnijeti pritužbe na odluke nacionalnih ili međunarodnih sudova. U načelu, Komisija ne ispituje ni utemeljenost pojedinačnog slučaja, osim ako je to važno kako bi osigurala da države članice ispravno primjenjuju pravo EU-a. Posebno, ako primijeti širi problem, Komisija može zatražiti da ga nacionalne vlasti riješe te, konačno, može pokrenuti postupak protiv određene države članice pred Sudom. Tim se postupkom nastoji osigurati da je dotično nacionalno pravo ili praksa nacionalnih uprava ili sudova u skladu sa zahtjevima prava EU-a.

Sud Europske unije

Sud u Luxembourg u institucija je Europske unije. Taj Sud ima najviše ovlasti kad je riječ o Ugovorima, Povelji i pravu EU-a. Sud vodi računa o tome da se navedeno jednako tumači i primjenjuje diljem Unije te da institucije EU-a i države članice čine ono što se pravom EU-a od njih zahtijeva.

Ako pojedinci ili poduzeća smatraju da se nekim aktom institucija EU-a koji na njih izravno utječe krše njihova temeljna prava, mogu pokrenuti postupak pred Sudom koji, pod određenim uvjetima, ima ovlast ukinuti takav akt. Međutim, pojedinci ne mogu pred Sudom pokrenuti postupak protiv druge osobe (fizičke ili pravne) ili protiv države članice.

Europski sud za ljudska prava

Stupanjem na snagu Ugovora iz Lisabona zahtjeva se pristupanje Europske unije Europskoj konvenciji o ljudskim pravima. Po završetku tog postupka pojedinci koji smatraju da je EU povrijedio njihova ljudska prava isto će tako moći, nakon što su iscrpili sva pravna sredstva dostupna na nacionalnoj razini, pokrenuti postupak pred Europskim sudom za ljudska prava. Na taj će se način uvesti dodatna sudska kontrola kad je riječ o zaštiti temeljnih prava u EU.

Posljednji put ažurirano: 18/01/2019

Stranicu održava Europska komisija. Informacije na ovoj stranici ne odražavaju nužno službeno stajalište Europske komisije. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest koja se odnosi na propise za autorska prava za europske stranice.